

sar. *Desemmerdar*. *Esmerdar*; *esmerdissar*; *esmerdús*. *Merdada*. *Merdanada*. *Merdança*. *Merdegada*; *merdegaler*; *merdejar*; *merdisaire*; *merditxa*; *merdussa*; *merdeguer* (adj. *AlcM*): en el Conflent és també nom d'una planta silvestre (que a Ralieu relacionaven amb el cantellatge, 1960). Alteració eufemística *mènxa*.

No n'és veritable derivat l'eiv. *merdufai* «jovenet acriaturat que vol passar per gran» «mira quin *merdufai*! Ia fuma!» (oralment i per escrit *IMacabich*, 1963), i en general mot de menyspreu, masculí (o feminitzat): «Re-de-setre nat de *merdufaia*! No he vist res mai tan cabessut», *JnCastelló (Rond. Eiv., 92)*. En realitat es tracta del NP hebreu *Mordehai* (*Mordechai*), de manera que en la frase de *JnCastelló* és com si diguéssim 'maleït fill de jueva'; fonèticament aquest NP es va alterar en *Merdofai* amb la normal transformació del *h* aspirat en la fricativa *f*, i amb metàtesi de les dues vocals: és clar que provocada o ajudada per la influència de *merda*, que de passada agreujà també el caràcter despectiu d'aquest moteig.

Tampoc no crec que sigui derivat de *merda* el nom d'un guisat tavernari **merdonsilles*, usual a Morella: «los guisos taberneros *ajo arriero* y *les merdonsilles*» (rev. *Vallivana*, set. 1962, p. 4), però pot ser degut a contaminació de *mondonguilla* (*MAND-*, del cast. *mondongo*) per obra de *MORCILLA (DCEC/DECH)*.

CPt.: Alguns noms de planta, figurats, també ho són, en rigor, com ara *merda de gat* que designa a la Vall de Cardós (Estaun, 1934) i a la Vall d'Aran el fruit mengívol d'un arbust silvestre, cf. les denominacions semblants que aplega *VBertoldi (ARom. xv, 72)* aplicades al *Viburnum Lantana*. *Merdacaner* mall. i men. 'femater' (*BDLC vi, 137*), 'seuaç humil i menyspreable d'una altra persona' (*BDLC xi, 323*), *Moll (AORBB III, 22)*: ja documentat en el *Llibre de Tres* (c. 1400: *AlcM*): és derivat parasintètic de *merda-deca*: com explica *DAG.*, era a Mall. «el qui aplegava pels carrers la femta dels gossos, que servia als assaonadors per a adobar les pellis».

¹ Els especialistes no han tingut en compte la possibilitat d'agermanar-lo amb el scr. *myd-* 'argila' (declinat *myt/mydáb*) que, tenint en compte la forma pràctica del mateix mot, significa 'moc, mucositat', i el derivat *mytsnáb* és 'polseguera, pols' és natural suposar que vagi significar primitivament 'fang, llot', i és sabut que sovint els mots d'aquests sentits designen alhora l'excrement i el fangar (al. *kot* etc.). Les connexions que cerquen *Pok. (IEW, 718.13)*, *Walde-H. (II, 104.2)* i *Thumb-Hauschild* per a aqueixos mots índics són ben forçades; i en canvi els fets hindús serien molt compatibles amb l'atansament que indico, amb el ll. *merda*, incert però molt més raonable.

Merdufai, *merdussa*, *V. merda* + *Meregat*, *V. mator* *Merejar*, *V. menejar* (*MA* i *MENAR*)

MERÈIXER, d'un derivat **MÈRÈSCÈRE* llatí vulgar, del ll. *MÈRÈRE* id. □ 1.ª doc.: orígens (S. XIII, Llull, encara que llavors és més freqüent *merir*).

Per bé que en l'època arcaica li fa encara forta concurrència el primitiu *merir*, bé podem dir que és un mot constant en la història de la llengua, general en tota ella i comú amb el cast. i port. *merecer*, que també es troben des dels orígens, i amb el lod. *mereskerere*; el cat. ant. *merir*, i també l'oc. i fr. antics i alguns dialectes italians, van conservar el simple *MÈRÈRE*; i l'italià i el francès van donar la preferència al freqüentatiu *meritare*, però en forma erudita.

De tota manera ja es troba també *merèixer* des del segle inicial de la nostra literatura. Hi ha formes de present com *mereixen*, *meresca*, que es podrien assignar també a *merir* (car l'infinitiu era aquest, de la 3.ª conjugació, i no pas **merer*), o seran de *merèixer*: «per so com aqueles coses que leyalment són fetes netes, nula pena no *merexen*», *CostTort* (ms. 1272, 72b1); «per so que mils *meresca* ---», Llull (*Genitl.*); *Merescuts*, del *Blanquerna* interpolat de 1521, de cap manera no es pot atribuir a Llull, i hem de creure que és anacrònic un tal participi en el S. XIII.

Formes inequívocament pròpies de *merèixer*: «Com Tu, sényer, sies tan gran en beniginitat, misericòrdia --- ço que nós no *merexem* dóna-nos-ho tu, si bé temptacions avem ni vengem, cor abasta-nos a nós que en lo teu regne siam, e que en Tu glòria ajam, sens nostres mèrits», *Blanq. (NCl. III, 142.7)*. Més encara: com que el present de *merir*, constatat segur i repetidament, és *mer*, *miren*, *mir*, del tipus no-incoatiu, s'ha de creure més aviat que aquells *meresca* i *merexen* corresponen també a la forma derivada *merèixer*. En tot cas les formes que solament poden ser d'aquest sovintegen en el S. XIV, incloent-hi les obres del Cerimoniós, *BMetge* i *Eiximenis*: «ans *meresquera* que de present la senyoria l'agués penjat per la gola» (*Primer del Cr., DAG.*); «aquest hom vell --- me redueix a memòria --- la vanitat que jo seguia, e dient-me — Per les coses esdevenidores que volies saber, N. S. Déu vol que records les passades, per tal que-t sien ocasió de dolor e pena, car per ta culpa *merexies infern*», *BMetge (Somni II, NCl., 70.13)*; «Dix la Comtessa --- Façau gràcia --- que-m diga V.^a S.^a quina conexensa --- ha tenguda ab mon marit ---. — Senyora, puix tant --- voleu que us ho diga, yo só content, per lo molt *merèixer* vostre: bé sou en recort de aquella gran batalla ---», *JoMartorell (Ag. I, 52, § 18)*.

De vegades, cap al S. XV, el sentit del mot es debilita, acompanyant un infinitiu, fins a valer el mateix que 'arribar a, aconseguir': com es comprova pel fet que la cosa aconseguida no era gaire desitjada o àdhuc resulta ben odiosa en el fons: «fengia la bella senyora tanta contentació de mos passats serveis e presents, cercant paraules...! Que a tanta pena --- tan gran tristor ---! A la fi los meus adolorits ulls *meresqueren* veure la tan estimada senyora --- ... ab lo Lauseta, negre ortolà! Primerament viu un desonest besar --- après entrant en una cambra --- abraçats...!», *JoMartorell (Ag. III, 266, § 280 = NCl. IV, 226.10 = Riq., 831)*; «Bé sé jo — dix Sant Benet — que Pasqua és vuy, pus te *meresquí* venre!», *Eximilis (Ag. I, 90)*.
⁶⁰ Desviació curiosa que es reproduïx, i encara augmen-